

תוכנית לימודים עיין ערך "אני ישראלי" מסלול 10 שנות לימוד

מאגר דילמות

הנחיות למורה: אירועי הדילמה בנוסחי המבחנים השונים נלקחו מהמאגר שלפניך

1. "הכניסה לללנד פארק השעשועים .. רק ביום שלישי"

חאלד, מחנך כיתה ז' בבית"ס ערבי ביפו, התקשר לללנד פארק השעשועים, במטרה להזמין כרטיסים לתלמידיו ליום כיף בסוף שנת הלימודים.

כשניסה לברר אם המקום פתוח וניתן להזמין כרטיסים ליום ג' בשבוע, נאמר לו כי יש מקום והדבר אפשרי. אולם, לאחר שהעביר את פרטי בית"ס והתברר לנציגת השיווק כי מדובר בבית"ס ערבי, נמסר לו כי "חלה טעות" והיום המבוקש בשבוע הוא יום סגור לתלמידי בית"ס יהודי בלבד.

חאלד, חזר על בקשתו לרכוש כרטיסים לתאריך המיועד וטען כי אי מכירת הכרטיסים תפגע ברגשות תלמידיו, בכבודם ובזכותם לשיוויון.

רויטל, נציגת השיווק של פארק השעשועים מתלבטת מה לעשות. היא יודעת כי מנהל הפארק מסרב לקיים ימים משותפים בין בתי ספר יהודים לערבים, בשל "פוטנציאל החיכוך" והקונפליקטים הקיימים בין מתבגרים יהודים למתבגרים ערבים. היא יודעת גם כי מנהל הפארק מאפשר כריזה והשמעת מוזיקת רקע בפארק בהתאם לאוכלוסיית התלמידים הנמצאים בו באותו היום, מתוך כבוד ופתיחות כלפי תרבויות ומיעוטים שונים.

(כריזה ושירים בעברית לתלמידים היהודים, כריזה ושירים בערבית לתלמידים הערבים.) הוא גם מאפשר ימים סגורים לפי בקשת קבוצות תרבותיות שונות, כגון ימים סגורים לחרדים. לטענת הנהלת הפארק בשאר ימות השנה, כאשר אין הזמנות לימים "סגורים בפארק", הפארק פתוח לקהל הרחב כולו.

רויטל בהתלבטות קשה. היא עצמה פעילה באגודה לזכויות האזרח. היא מאמינה בשוויון זכויות ללא הבדל דת גזע ומין.

האם על רויטל למכור את הכרטיסים לחאלד ליום ג' (היום המיועד לבתי ספר יהודיים)?

2. סלקציה במועדונים – דרך הפייסבוק

תופעת הסלקציה לא נעלמה מהמועדונים ולמרות הניסיון להילחם בה, תמיד מוצאים דרכים חדשות ויצירתיות להמשיך ולסנן מבטים. עכשיו יש כאלו שמבצעים את הסלקציה באמצעות טכנולוגיה פשוטה - התמונה בפייסבוק. רפי, תושב מרכז הארץ בשנות ה-20 לחייו, חווה את ההשפלה על בשרו.

מועדון ה"קלרה" התל אביבי נחשב לאחד ממקומות הביטוי העמוסים והאטרקטיביים בעיר. הביקוש למקומות גבוה, ורבים מהבליינים מבקשים לשריין לעצמם מראש הזמנה למועדון הנחשב.

רפי, תושב מרכז הארץ בשנות ה-20 לחייו, שמע על המועדון ועל המסיבות שבו, והחליט לנסות ולהגיע לאחת מהן. הוא יצר קשר עם היחצן, שמצידו ביקש מרפי לשלוח לו בקשה דרך הפייסבוק. אלא, שהצעיר לא ידע שבעצם מדובר בדרך מתוחכמת במיוחד לעשות סלקציה לבליינים.

רפי שלח הודעה לאיש יחסי הציבור של המסיבה, ושאל היכן ניתן לפגוש אותו כדי לאסוף את ההזמנות. התשובה שהוא קיבל הפתיעה אותו מאוד: "אהלן אחי, אני לא רוצה להעליב או משהו, אין דרך עדינה להגיד את זה, אז אני פשוט אגיד את זה - אתם לא מתאימים למסיבה הזאת אחי, זה מסיבת סצנה, קהל ממש איכותי ויש ביקורת יופי חריפה, מצטער מאוד ובגלל זה ביקשתי את הפייסבוק".

"זה תחושה שאתה מרגיש אפס"

"התביישתי לספר את זה ברבים כי זאת פדיחה בשבילי", סיפר רפי בעצב. "אתה מרגיש מושפל, זה תחושה שאתה מרגיש אפס. אני לא חושב שאני נראה איזה מאפיונר, אף פעם לא נכנסתי לסיטואציות של בלאגן. בסך הכל רציתי לבוא לבלות וליהנות".

ממועדון ה"קלרה" נמסר בתגובה כי "המועדון פועל שנים רבות ומבטים בו מאות אלפי אנשים ללא כל אפליה אסורה. לאור המגבלות הקיימות, מקבלים קדימות מזמיני מקום מראש, מוזמנים, ולקוחות קבועים. במקרה המדובר, חברת הפקה חיצונית היא ששכרה את המועדון, והיא שהייתה האחראית להזמנת האורחים ולכניסתם".

3. דילמת הספורטאי העולה החדש מרוסיה כבעל זכות הצבעה:

ולדימיר הוא קופץ במוט מצטיין, אשר עלה לארץ מאוקראינה לפני כשלוש החודשים. הוא איננו יודע עברית ועדיין אינו מכיר את ההמנון הישראלי. בינתיים, הצטרף ולדימיר לאימוני הנבחרת הישראלית לקראת אליפות אירופה הקרבה, ובקרוב יתחיל ללמוד באולפן.

האם ולדימיר יכול לייצג את ישראל בתחרויות בינלאומיות?

בקרב יערכו בחירות בארץ, ולדימיר צופה בתשדירי הבחירות בשפה הרוסית. אחת המפלגות מציעה לא לאפשר לעולים חדשים שנמצאים בישראל פחות משנתיים להצביע, בטענה שהם עדיין לא מכירים את הפוליטיקה הישראלית, ולכן הם נתונים להשפעתם של גורמים פוליטיים שונים

האם יש לתת לוולדימיר להצביע בבחירות?

4. דילמת צנזורה בפרסומות ושידורים ביום כיפור

על שולחנו של יו"ר מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, הונחו כמה תלונות של נציגי הציבור הדתי במועצת הרשות השנייה בדבר פרסומות פרובוקטיביות. פרסומות אלו, כך נכתב בתלונות, פוגעות ברגשות הציבור הדתי ואינן מאפשרות לו צפייה חופשית בטלוויזיה. דרישת המתלוננים היא לפסול פרסומות אלה לאתגר.

האם על יו"ר הרשות לפסול פרסומות אלו לשידור?

אחת המפלגות המתמודדות לכנסת הקרובה דורשת במצע הבחירות שלה לאפשר שידורים בטלוויזיה במהלך יום כיפור, בטענה שיש הרבה ישראלים שאינם צמים והם אינם צריכים לסבול בגלל כל השאר.

האם יש לאפשר שידורי טלוויזיה ביום כיפור?

5. דילמת השר הערבי והשגריר הדרוזי מר יוסוף קאיז,

אלוף משנה במילואים, לשעבר קצין מצטיין בצה"ל, ראש מועצתבית-ג'אן, בעל תואר שני במדעי המדינה ובכלכלה, אדם מקצועי ואמין, מועמד להיות שגריר ישראל בוונצואלה. האם מר קאיז יכול לכהן כשגריר ישראל?

ד"ר נעים חורי הוא רופא ילדים, ערבי-ישראלי, תושב יפו, חבר מועצת העיר תל-אביב-יפו. כרגע הוא משובץ באחד המקומות הראשונים ברשימה גדולה (לא-ערבית) לכנסת. לאחר הבחירות, שבהן זכתה מפלגתו לרוב גדול, הוא מועמד להיות שר החוץ של ישראל. האם ד"ר חורי יכול לכהן כשר חוץ?

דילמה מספר 6

"כמאה תלמידים ממתנינים ברגעים אלו ממש בעיר פתח תקווה למשרד החינוך שיטיל או לא יטיל סנקציות (עונשים) על בתי הספר שמסרבים לקבלם ללימודים מטעמי 'אי התאמה'. כאשר מסתכלים על אותם ילדים 'לא מתאימים', קשה שלא להבחין בחוט מקשר בולט המחבר ביניהם. כן, כולם בעלי עור כהה, כולם שייכים למשפחות יוצאי אתיופיה. הרי סביר להניח, ויאשר זאת כל סטטיסטיקאי, שלא ייתכן שכל התלמידים שלא מתאימים מבחינה לימודית או התנהגותית הנם שחורים - בהתחשב באחוז הנמוך של כהי העור באוכלוסייה. התשובה ברורה: הם לא מתאימים משום הצבע שלהם." **איתי מזרב**

דילמה מספר 7

בן סהר - כדורגלן מצטיין אשר הולך לשחק בקבוצה אנגלית מבקש לבטל לו את השירות הצבאי.

בן סהר, כדורגלן ישראלי המשחק באנגליה, הוכר כשחקן מצטיין בדרגת עילוי.

מצד אחד דחיית הגיוס יכולה לעזור לקריירה של בן ועם הצלחתו הוא יכול לשמש שגריר מעולה לישראל - להראות שיש במדינה יותר מהסכסוך הישראלי פלסטינאי ופלאפל מצד שני בן הוא ישראלי וחל עליו חוק גיוס חובה כמו לכולם, שלוש שנים הפסקה לא יהרסו את הקריירה שלו.

הדילמה: האם יש לאשר דחיית גיוס או ביטולו לצעירים בעלי כישרונות מיוחדים כמו ספורטאים, מוזיקאים, דוגמניות? מה לגבי תלמידים מחוננים בתחומים שונים או אפילו עילויים בישיבה?

דילמה מספר 8

התקווה ההמנון של מדינת ישראל, נכתב ע"י נפתלי הרץ אימבר ב-1878 והתקבל בקונגרס העברי השמיני כהמנון הקבוע של התנועה הציונית. מאז הקמת מדינת ישראל התקווה הושר בכל טקס רשמי של מדינת ישראל. בתיקון השני לחוק הכנסת נקבע כהמנון הלאומי של מדינת ישראל. כיום ישנם כאלה הקוראים לשינוי ההמנון הלאומי של מדינת ישראל בטענה שההמנון אינו משקף את אזרחי כל מדינת ישראל ופוגע בהם. מצד שני להמנון רקע היסטורי ותרבותי בעל קשרים עמוקים לעם היהודי.

הדילמה: האם על מדינת ישראל לשנות את ההמנון כך שייצג את כל אזרחי המדינה או להשאיר את ההמנון כמות שהוא?

התקווה: כָּל עוֹד בְּ לֵב ב פְּנִימָה

נפש יהודי הומייה,

וְלֵב פֶּאֶת י מִזְרַח קְדִימָה

עֵין לְצִוּוֹן צוֹפִייה ;

עוֹד לֹא אָבֵד הַתְּקוּוֹתֵנוּ ,

הַתְּקוּוֹה בַת שְׁנוֹת אֶלְפִיִּים ,

לְהִיֹּת עִם חוֹפְשֵׁי אֶרְצֵנוּ

דילמה מספר 9 - דרש בוואטסאפ לגרש ילדה ערבייה מהגן: "לבודד חלאות"

התכתבות בין הורים מבאר שבע, שעסקה בגל הטרור, קיבלה ממדים גזעניים. אחד ההורים דרש לגרש מהגן פעוטה ערבייה בדואית: "שייסגרו וימותו ברעב בכפר שלהם". אבי הפעוטה הזדעזע: "רעדתי כשקראתי את הדברים, אני מוציא את הבת מהגן". ההורה המוחה לא חוזר בו: "צריך להתחיל לבודד"

אילנה קוריאל/פורסם: 13.10.15, 21:37

"שתלמד בכפר, אין לה מקום במדינת היהודים. יאללה, לכו לסוריה, אוהבים אתכם שם, אסד מחכה". שיחה תמימה בקבוצת הוואטסאפ של הורי גן ילדים עירוני בבאר שבע על אודות החששות מגל הטרור גלשה במהירות לפסים של אלימות מילולית.

חאמד, אביה של הפעוטה הבדואית נורה (3), לא נותר חייב, והאשים את ההורה שדרש לגרש את בתו מהגן בגזענות. "הזדעזעתי לראות את זה, אני מתבייש". שלחתי את ההתכתבות לגננת, והיא אמרה שתטפל בזה. ציפיתי ששאר ההורים בגן מיד יגיבו, החלטתי שלא אשתוק".

ההורה שיצר את המהומה לא חוזר בו מהדברים הקשים שהטיח. לדבריו, "הגיע הזמן שמדינת ישראל תשים את האזרחים שלה לפני הכול ויתחילו להתעורר על החיים שלהם ומהר.

אין מה לעשות, טובחים בנו יום-יום, וכן, מה לעשות, צריך להתחיל לבודד. עם כל הכבוד, שהם פשוט יהיו רחוקים מאיתנו, ככה לא ייפגעו לנו אזרחים ולא ימותו אנשים שכל הפשע שלהם זה עצם היותם יהודים".

חילוץ ערכים מהאירוע

ערכים הנגזרים מהקטע:

1. רון מעוניין ללמוד מדעים בכיתה מוגברת. בכיתת המדעים יש רק מקום אחד פנוי, וכל המועמדים חייבים להיבחן. התלמיד שיקבל את הציון הגבוהה ביותר, ילמד מדעים. דן, חברו הטוב של רון, ביקש ממנו עזרה. האם רון יעזור לו?

2. גליה מתנדבת במד"א, בכל יום רביעי היא מתייצבת לתורנות. המורה הודיעה ביום רביעי בבוקר על בוחן חשוב ביום חמישי, ועליה לשנן את החומר. האם תופיע לתורנות מד"א?

3. ניתן לקצר את הדרך מביתנו של שי לבית הספר ע"י מעבר בחצרות של בתים פרטיים. על אחד השערים לחצר תלוי שלט ובו נאמר: "שטח פרטי- אין מעבר". אם יישמע להוראה, יאחר לשיעור. האם יקצר שי את הדרך ויעבור באותה החצר?

4. שרונה וסיוון הן חברות טובות עוד מימי ביה"ס היסודי. לפני מספר ימים, גילתה שרונה כי סיוון מבריזה מבית הספר פעמים רבות.. סיוון, ביקשה משרונה שלא תגלה על כך דבר לאף אדם, ושלא תערב אחרים בעניין. האם על שרונה לספר על כך להוריה, ליועצת או לכל גורם אחר אפשרי?